

U Betty MacDonaldové na Vashonu

Při zpravodajské cestě do Seattlu jsem se jednoho volného odpoledne vydala na procházku do místního přístavu, odkud vyjíždějí trajekty na ostrovy v zálivu Puget. Ihned mne upoutal jízdní řád trajektu na ostrov Vashon, kde kdysi žila spisovatelka Betty MacDonaldová. Překlady jejích knih se staly za dob komunismu v Československu humorným únikem z často neradostné reality všedního života. Bestsellery Vejce a já či Co život dal a vzal se prodávaly v knihkupectvích pod pultem a jeden výtisk často prošel rukama desítek čtenářů.

Prosincový den byl jako vymalovaný, a tak jsem se rozhodla spatřit alespoň cípeček ostrova, na kterém před půlstoletím Betty MacDonaldová žila. Měla jsem štěstí, na trajektu se se mnou dal do řeči Charles Knutson, jehož můj zájem o dnes neznámou spisovatelku překvapil. Mladý rodák z Vashonu se nabídl, že mi dům, kde Betty žila, ukáže. V přístavu na nás čekala jeho kamarádka Jen Zuková. Jenini rodiče se na Vashon přestěhovali poté, co si přečetli knihu MacDonaldové Dusím se ve vlastní šťávě. Všichni tři jsme se vydali dům naší oblíbené spisovatelky hledat.

Dnes moderní ostrov Vashon, který se stal jakýmsi předměstím Seattlu, si stále zachovává poklidnou, přátelskou atmosféru, kterou Betty MacDonaldová popisovala ve svých knihách. Na zeleném ostrově, který dělí od Seattlu dvacetiminutová plavba trajektem, dnes žije asi deset tisíc lidí. Všichni se znají a pomáhají si. Styl života se ale pomalu mění s příchodem nových přistěhovalců, které láká klid ostrova a blízkost velkoměsta.

Cestou k domu spisovatelky jsme projeli kolem pole, kde Betty sbírala jahody. Ty se dnes na ostrov dovážejí. Minuli jsme místní školu, kterou s odporem navštěvovaly Bettiny dcery Anne a Joan. Divadelní kroužek v nové škole v minulosti několikrát nacvičil dramatizaci její knihy, shodou okolností právě té, kvůli které se sem přistěhovali Charlesovi rodiče.

Když jsme se blížili k domu, kde Betty MacDonaldová kdysi žila, začalo se smrákat. Klikatá rozbahněná cesta klesala strmě dolů k pláži. Auto jsme tedy raději zaparkovali u silnice a vydali jsme se hledat dům pěšky. Branku jsme našli asi na pátý pokus. Nakonec mi pomohla chatrná paměť, která si matně vybavovala pasáž knihy Dusím se ve vlastní šťávě, kde Betty popisuje malý kaz na novém domě; neměl totiž příjezdovou cestu.

S baterkou v ruce jsme už potmě doklopýtali k domu, který ozařovalo světlo vycházející z obrovských oken bez záclon. Dům z masivních otesaných klád s prostornou verandou, na které stála bílá proutěná křesla, doslova zval k návštěvě. Musela jsem v duchu souhlasit se spisovatelkou, která popsala dům jako ten nejpůsobivější, jaký kdy viděla. Chvilí jsme marně klepali na dveře a pak jsme nahlédli do prostorné kuchyně, kde právě probíhaly přípravy na večeři. Přestože jsme přišli právě v okamžiku, kdy chtěli zasednout k jídlu, Ina a John Whitlockovi si otřeli ruce a pozvali nás srdečně dál. Vešli jsme do prostorného útulného obývacího se zdmi obloženými dřevem, kterému vévodil obrovský kamenný krb s plápolajícím ohněm. Paní domu mě ihned vzala ochotně na prohlídku. "Tady je kuchyň, která vypadá přesně jako za dob Betty, a tady mívala plynový sporák. Dům vypadá tak, jako když tady žila, i když samozřejmě nábytek je náš," dodala paní Ina, která tu spolu s manželem bydlí od šedesátých let a vychovali tu tři děti.

Betty se do domu nastěhovala s rodinou poté, co se v roce 1942 provdala za svého druhého muže Donalda MacDonalda. "Dům byl původně postaven jako letní rezidence, takže v něm bylo v zimních měsících neuvěřitelné chladno," vzpomíná ve vashonském

listu Arts News její dcera Joan MacDonaldová-Keilová. Obrovský krb spotřeboval hromady dřeva, občas byla taková zima, že Betty psala na psacím stroji v bezprstových rukavicích.

Ina Whitlocková mě zavedla do ložnice, komory a nahlédly jsme i do koupelen. Pak mi ukázala knihu návštěv s řadou zápisů hostů z České republiky, kteří prý klepou na jejich dveře docela často. Manžele zájem těší a velkoryse ponechávají dveře všem zvědavcům otevřené. Oba navštívili Prahu coby studenti v roce 1968. Z návštěvy, ze které si přivezli knihu fotografií Prahy od Karla Plicky, si pamatují nocování pod širákem v parku před Hlavním nádražím.

Když jsme vyšli před dům, pohlédla jsem k tichému zálivu pod hvězdnou oblohou a nasála vůni obrovských panenských jedlí. Pod strmým svahem na pláži, na které kdysi Betty sbírala s manželem Donem a dcerami Anne a Joan naplavené dřevo, šumělo moře a z dálky bylo slyšet houkání trajektu, který směřoval ke světlu Seattlu. Voda už zdaleka nevyplavuje tolik dřeva jako za dob Betty MacDonaldové, protože těžební společnosti naštěstí omezily kácení stromů v okolí zálivu. Všude panoval klid a na nočním nebi se rýsovala v dálí obrovská hora Rainier. Ina mě požádala, abych se zapsala do knihy návštěvníků. Při listování jsem našla zápis jedné české návštěvnice: "Milá Betty, ukázala jsi světlo udřeným českým ženám."

Na Vashon jezdila občas i přítelkyně Betty MacDonaldové Blanche Caffierová, jež vydala knihu o svém přátelství se spisovatelkou, kterou znala od školních let. S paní Caffierovou jsem se spojila telefonicky. Zavolala jsem jí do domova s pečovatelskou službou u Seattlu, kde bydlela. "Hodně jsme se spolu nasmály," vzpomíná, "a proto jsem pojmenovala knihu Hodně smíchu a pár slz. Ty slzy přišly, když Betty umřela v Seattlu 7. února 1958 na rakovinu, bylo jí pouhých devětačtyřicet let."

Paní Caffierová, která vydala svou knihu i v České republice, vzpomíná na veselé příběhy, které s Betty a její rozsáhlou rodinou ? maminkou Sidney, sestrami Mary, DeDe, Alison a bratrem Clevem ? a s hromadou přátel a známých zažila.

Bardovi, tak se jmenovala MacDonaldová za svobodna, bydleli v prostorném dřevěném domě se širokou verandou v univerzitní čtvrti Seattlu. V dobách hospodářské deprese byla v obrovské voňavé kuchyni na sporáku vždycky konvice plná kávy pro nové příchozí. Každý se cítil vítaným hostem, někteří zůstali pár dnů, jiní celé týdny. Dům číslo 6315 na 15. avenue v Rooseveltově čtvrti v Seattlu stojí dodnes, jeho majitelé se ale už dávno změnili. Paní Caffierová si pamatuje noční výpravy za koupáním v jezeru Washington a návraty do kuchyně Bardových, kde už maminka Sidney čekala s horkým kakaem a oplatkami: "Dveře u nich byly vždycky dokořán. V naší rodině to bylo jinak, u nás poroučel tatínek a ten se musel řádně vyspat."

Blanche Caffierová poznala u Bardů svého prvního manžela, shodou okolností bývalého manžela Bettiny starší elegantní sestry Mary. Bardovi ale nezažívali žádnou idylu. Neměli peníze. Maminka Sidney se po smrti svého manžela snažila vychovávat pět dětí sama. Přesto u velkého oválného stolu v kuchyni panovalo podle paní Caffierové vždycky veselí a dobrá nálada. Okamžik, kdy se s Betty Bardovou poprvé setkala v roce 1920 ve škole Lincoln High School v Seattlu a stala se její doživotní přítelkyní, popisuje Blanche takto: "Chodily jsme do stejné školy, bylo nám třináct let. O přestávce jsme si obě všimly spolužačky, které trčely vlasy na hlavě, jako by si je natupírovala metlou na šlehání. Obě jsme propukly v hurónský smích. Smály jsme se stejným věcem a staly se z nás dobré kamarádky." Tehdy ji také zaujalo, že se Betty při hodinách pořád snaživě hlásila: "Říkala jsem si ? ta holka to musí dobře umět. Betty mi ale vysvětlila, že se vždycky naučí jenom začátek probírané látky a hlásí se hned na počátku hodiny. Uvědomila jsem si, jaká je Betty osobnost a jak je chytrá."

Betty byla vždycky plná originálních nápadů a všechno dokázala vidět z veselejší stránky, dokonce i onemocnění tuberkulózou a nevydařené manželství v horách na kuřecí farmě v Chimacum Valley na Olympském poloostrově, kam se vydala ve svých osmnácti letech a odkud se za pár let vrátila se dvěma dcerami. Spisovatelkou se stala díky své temperamentní výřečné sestře Mary, která narazila na jednom večírku na známého zaměstnaného v nakladatelství, jenž hledal knihy s ženskou tematikou ze západu Spojených států. Mary prohlásila, že právě takovou knihu píše její sestra. Betty, která samozřejmě žádnou knihu nepsala, zachránila Mary před ztrapněním. Nelenila, vyndala ruce z dřezu plného špinavého nádobí a za jedinou noc dokázala napsat kostru knihy o životě na farmě. *The Egg and I ? Vejce a já ?* se po vydání v roce 1945 rychle stala bestsellerem, který si koupily miliony čtenářů. MacDonaldová věnovala knihu sestře Mary, která věřila, že "kdokoliv může dělat cokoliv, hlavně naše Betty".

Betty MacDonaldovou nepřešel humor ani před smrtí. Blanche Caffierová vzpomíná na návštěvu umírající přítelkyně v nemocnici: "Do nemocnice ji přišla navštívit jedna paní z Chile, která milovala její knihy. Betty mě představila jako svou nejlepší přítelkyni. Já jsem pak o Vánocích dostala od té paní z Chile vánoční přání a Betty nic. Když jsem jí to řekla, smála se a říkala, že zatímco ona leží a umírá na rakovinu, já jí kradu kamarádky. Dva dny nato zemřela."

Současným Američanům už jméno autorky úsměvných knih Betty MacDonaldové nic neříká. V knihkupectvích byste její knihy hledali marně. Na ostrově Vashon a v České republice je ale pořád legendou. Možná právě čeští čtenáři ocenili její schopnost vidět život z lepší stránky a neobyčejnou vitalitu, se kterou se přenášela přes všechny strasti. Betty by se asi bývala divila, jaké náruživé obdivovatele získala na druhém konci světa v srdci Evropy.